

IK DACHT DAT IK DOM WAS

Hoogbegaafden. Je zou zeggen: die pik je er zo uit. Ze leren met gemak, halen lekker hoge cijfers en ze zijn de perfecte leerling. Toch is de werkelijkheid vaak anders en wordt hoogbegaafdheid vaak pas laat ontdekt.

Een kind met een brilletje en een boek in zijn hand. Eentje die met negens en tienen thuiskomt, drie universitaire graden pakt en met iedereen intellectuele discussies voert (en wint). Toch herkennen veel hoogbegaafden zich niet in dit plaatje. Sterker nog, ongeveer 20 tot 35 procent scoort maatschappelijk gezien slecht. Ze zitten niet op hoge functies, en hebben juist eerder moeite met presteren. Vooral bij vrouwen wordt het vaak niet herkend.

Hoe komt dat? "Hoogbegaafdheid en perfectionisme liggen heel dicht bij elkaar," legt coach Dineke van Kooten uit. Bij Emmaüs Coaching (emmaus-coaching.nl) begeleidt ze onder andere hoogbegaafden. Waar een gemiddeld persoon met een IQ van rond de 100 dingen leert door het tien keer fout te doen, wil een hoogbegaafde met een IQ van 130 of hoger dingen vaak in één keer kunnen." Vandaar dat sommige kinderen wel tien keer nadenken voordat ze antwoord geven (en dat maakt toetsen vrij lastig). Of dat ze meteen stoppen wanneer het de eerste keer niet lukt. Dineke: "Intelligentie is trouwens maar een fractie van hoogbegaafdheid. Ze zijn vaak ook heel sociaal, invoelend en hoogsensitief." Het is lastig om de hoogbegaafde leerling eruit te pikken, want dé hoogbegaafde leerling bestaat niet. Op choochem.nl (de landelijke site voor hoogbegaafde christenen) worden

ze opgesomd. Zo heb je de succesvolle leerling, maar ook kinderen die het de leeraar met hun uitdagende vragen moeilijk kunnen maken. Dan zijn er kinderen die flink onderpresteren en degenen die er juist graag bij willen horen. En zich liever op hun klasgenootjes storten dan op het leren.

Niemand om aan te spiegelen

2,3 procent van de Nederlandse bevolking is hoogbegaafd, dat zijn ongeveer 178.000 mensen. Dat betekent dat er op een school van 300 kinderen gemiddeld zo'n zeven hoogbegaafde kinderen zitten. Hoe voelen die kinderen zich? "Het is moeilijk als niemand in de klas hetzelfde denkpatroon heeft als jij," zegt coach Dineke. "Neem een klas met kinderen met het Downsyndroom en zet daar iemand bij met een gemiddeld IQ. Dat is precies hoe een hoogbegaafd kind zich in een gemiddelde klas voelt. Hij mist iemand om zich aan te spiegelen. Een kleuter met een hoog IQ weet de kleuren en letters vaak al. Dan vraagt hij aan een kind met een gewoon IQ: 'Mag ik die rode BMW van jou?' Krijgt hij vervolgens een blauwe tractor aangeboden. Terwijl een ander kind alleen maar wijst en piept en wel de gewenste auto krijgt. Als hij dat ziet, zal hij zich aan gaan passen. Enorm schadelijk voor de identiteitsontwikkeling."

Schrijfster Stephanie S. Tolan vergeleek een persoon bij wie dit talent later wordt

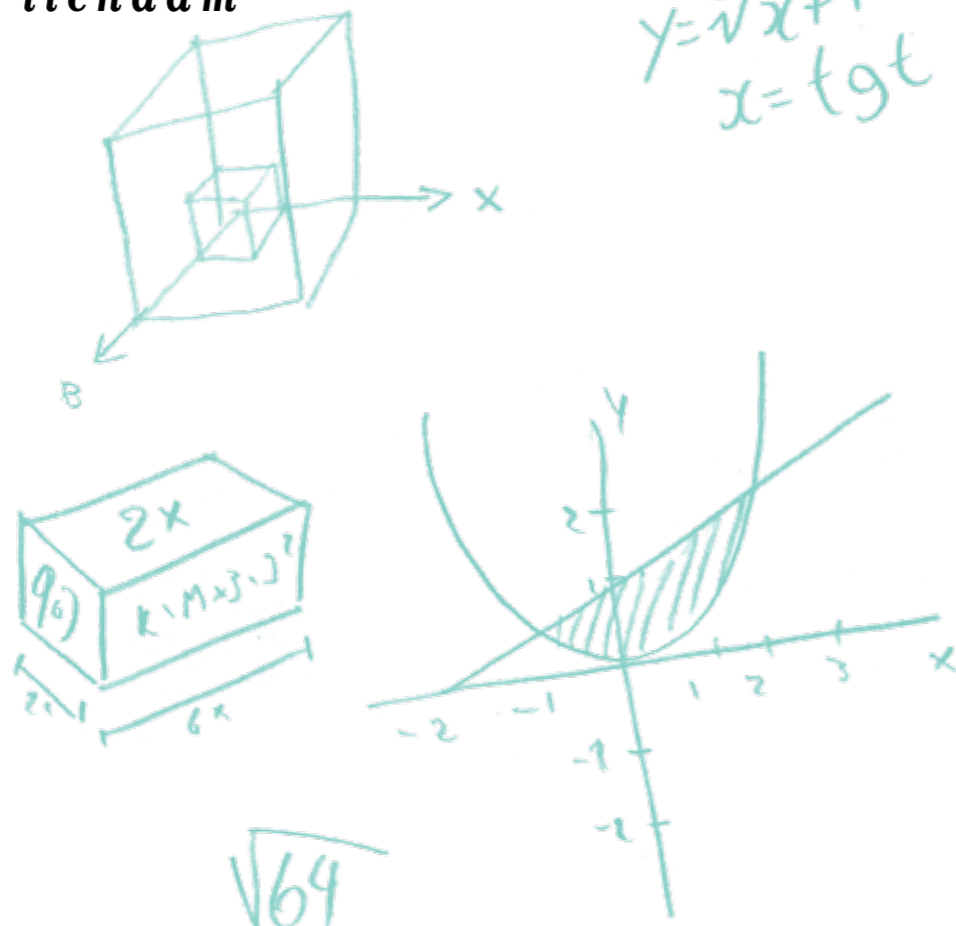
ontdekt met een jachtluipaard. Het is het snelste dier op aarde, rent met een auto mee die 120 kilometer per uur rijdt. Maar hij moet wel die ruimte en motivatie krijgen om te kunnen rennen. Als hij niet hoeft te rennen, zal hij luiere en als hij wordt gekooid, zal hij waarschijnlijk amper lopen. Zet een hoogbegaafd persoon in een niet-uitdagende omgeving neer en er komt veel minder uit dan erin zit. Op ieku.nl kun je het volledige verhaal van het luipaard vinden.

Niet lastig, maar waardevol

Dineke van Kooten begeleidt veel volwassenen in dit proces van ontdekken. Ze ziet dat vooral veel vrouwen tegen problemen aanlopen. In de familie, op het werk. "Vrouwen voelen zich vaak hartstikke dom en een buitenstaander." Hoogbegaafdheid gaat meestal samen met hoogsensitiviteit en zwart-witdenken. Dat zijn zaken die het soms lastig maken om met anderen om te gaan. "Je ontmoet iemand en je voelt van alles aan. Je ziet dat het non-verbale gedrag niet klopt met wat hij zegt. Als je daarnaar vraagt, ben je een bemoeial. En als mensen wel hun levensverhaal aan je vertellen en je dan steeds de diepte in gaat, kan dat als behoorlijk uitputtend worden ervaren." Ook in de kerk kan het gecompliceerd zijn om als hoogbegaafde je plek te vinden. Dineke: "Sommigen worden als lastig gezien in de gemeente. Ze horen de dominee de ene week iets

Hij mist iemand om zich aan te spiegelen

beweren, en de andere keer zegt hij wat anders. De hoogbegaafde zal dan kunnen doorvragen. Mijn missie is ook om hoogbegaafde vrouwen in hun kracht te zetten. Analyseren, snel doorhebben hoe iets in elkaar zit, vijf onderwerpen tegelijk kunnen behandelen, complexe zaken ontrafelen: daar zijn ze goed in. Ze zijn vaak vijf stappen verder in het zoeken naar oplossingen, hebben grote vragen ten aanzien van God en de Bijbel. Dat is niet lastig, dat is juist ontzettend waardevol. Daar wordt God in groot gemaakt."

Veel hoogbegaafden herkennen zich in de volgende eigenschappen:

Je hebt moeite met autoriteit, bent in het bezit van een sterk rechtvaardigheidsgevoel, je verveelt je op verjaardagen en feestjes, je grapjes worden vaak niet begrepen, mensen hebben moeite te begrijpen wat je zegt, je ziet snel oplossingen voor problemen, hebt een neiging tot verslaving, je vindt het moeilijk ergens mee te beginnen, bent een wereldverbeteraar, je stelt hoge eisen, je verveelt je snel, hebt een gruwelijke hekel aan herhalingen, bent snel geprikkeld, bent innerlijk onrustig, bent een piekeraar, bent vaak serieus, hebt een laag zelfbeeld, stelt dingen uit, bent trouw en loyaal, je hebt de naam ingewikkeld of moeilijk te doen, hebt vaak het gevoel onder je niveau te presteren, hebt problemen met het organiseren van je leven, je hoorde er op school al niet bij.

(Bron: hoogbegaafdinbedrijf.nl)

'Mijn hele leven dacht ik dat ik dom was'

Eline (37): "Ik was nooit goed in d's en t's. Mijn hele leven heb ik gedacht dat ik dom was. Het balletje ging rollen toen de schoolprestaties van onze zoon Christophe, toen negen, achteruitgingen. Vooral merkte ik dat hij de sprankeling in zijn ogen kwijt was. Nadat uit testen en gesprekken bleek dat hij hoogbegaafd was, begon ik erover te lezen en herkende ik stiekem in mezelf een aantal punten. Ook mijn dochter, die het erg slecht deed op school, bleek hoogbegaafd. En toen werd het tegen mij ook gezegd. Dat was raar om te horen. Ik had toch een bepaald beeld bij hoogbegaafden. Een studiebol was ik niet, eenzaam ook niet. Ik had veel vriendinnen, maar toch voelde ik me anders. Ging ik met collega's naar een nieuwjaarsborrel, dan graptten ze: 'Eline, het is vreselijk om hier met jou te zijn.' Bleek dat niemand zat te wachten op diepgaande gesprekken en ik voelde mijzelf ook niet comfortabel. Bij het afscheid van de Evangelische Hogeschool vertelde mijn mentor dat ik een heel sterk ontwikkeld geweten had. Ik had geen idee waar zij het over had. Later bleek dat dat ook een kenmerk van hoogbegaafdheid is. Dat ik voor mijn gevoel zo laag presteerde kwam doordat ik blijkbaar hoor bij de groep van slimme kinderen die geen fouten durven maken. Moeilijke dingen ging ik uit de weg. Ik vond bijvoorbeeld dat ik niet kon rekenen, dus ik rekende niet meer. En als testen me makkelijk af gingen, dacht ik dat het gewoon een eenvoudige toets was. Ik heb er flink tegen gevochten. Ik schaamde me en vond het zonde dat ik me al die jaren zo dom heb gevonden. Dat er niet meer uit was gekomen. Het was voor mij ook steeds een punt van gebed, naar God toe. Geeft U duidelijkheid. Nadat ik er op een ochtend weer voor had gebeden, gebeurde het volgende: ik zat op de fiets en God sprak tot me in mijn hart: 'Eline, zie je niet hoe mooi die veelkleurige mantel is van jou. Trek hem aan. Pak het cadeau uit.' Daarna besloot ik het te aanvaarden. Hoogbegaafdheid maakt mij niet meer of minder. Het is een onderdeel van mijn zijn. Een bewuste keus om het te erkennen in mijn leven. Ik zie nu dat het iets is waarin ik door God gebruikt kan worden. En ik verlang ernaar om andere mensen, jong of oud, die ook hoogbegaafd zijn, verder te helpen in hun ontwikkeling, zodat zij mogen groeien en bloeien, op de manier zoals God hen heeft bedoeld."